

Sygn. akt: III AUa 11/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSO del. Hanna Parzybut-Dan

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **S. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 3 grudnia 2012 r., sygn. akt: V U 985/12;

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt: III AUa 11/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w T. odmówił S. T. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach” oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wobec braku spełnienia przesłanek do tego świadczenia.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wywiódł, że wnioskodawca nie udokumentował na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach, tj. 1 stycznia 1999 r., posiadania 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach, a nadto nie rozwiązał stosunku pracy. Nie zaliczono do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 28 sierpnia 1973 r. do dnia 30 września 1989 r., z uwagi na fakt, że prace wymienione w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27 lutego 2011 r. nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy z dnia 21 sierpnia 2011 r., świadectwem pracy wystawionym w dniu

19 października 1989 r. oraz zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym w dniu 27 lutego 2011 r. przez Spółdzielnię (...) (...), ubezpieczony pracował również jako kierowca.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 13 września 2012 r. S. T., wnosząc o jej zmianę oraz przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, z jednoczesnym zaliczeniem spornego okresu zatrudnienia, jako okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 3 grudnia 2012 r., oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym:

S. T., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 26 lipca 2012 r. wniosek o emeryturę. Na dzień złożenia wniosku o świadczenie wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, nadal był zatrudniony w (...) Spółce z o.o. w R. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku stolarza maszynowego. Niekwestionowany przez ZUS staż pracy odwołującego się na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosił ponad 25 lat, w tym uznano, że skarżący nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach (nie wykazał żadnego takiego okresu). Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Przywołał art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wywodząc, iż w świetle tych przepisów, aby uzyskać prawo do emerytury, S. T. powinien legitymować się 25 – letnim okresem zatrudnienia, w tym 15 – letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a nadto nie pozostawać w stosunku pracy. Ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, pozostając w zatrudnieniu w (...) Sp. z o.o. w R., na stanowisku stolarza maszynowego. Wnioskodawca nie spełnił zatem wszystkich określonych w art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach przesłanek do nabycia prawa do emerytury, które muszą zaistnieć łącznie, a brak jednej z nich skutkuje odmową przyznania prawa do emerytury, bez potrzeby badania spełnienia pozostałych warunków. W związku z powyższym, bezprzedmiotowym było ustalanie, czy odwołujący się w spornym okresie, tj. w latach 1973 – 1989, pracował w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako niezasadne.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją S. T., który postawił zarzut niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych do rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności, czy wnioskodawca posiada wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach, do którego to okresu należało zaliczyć okres pracy w (...) Sp. z o.o. w R. od dnia 28 sierpnia 1973 r. do dnia 30 września 1989 r. Formułując powyższy zarzut, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, a tym samym o przyznanie mu prawa do emerytury.

W toku postępowania apelacyjnego S. T. załączył do akt sprawy świadectwo pracy z dnia 9 maja 2013 r. wystawione przez (...) Sp. z o.o. w R., z którego wynika, że stosunek pracy łączący go ze Spółką ustał w wyniku porozumienia stron z dniem 8 maja 2013 r. (k. 31 akt sądowych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w T. nie złożył odpowiedzi na apelację, nie ustosunkował się do podniesionych w niej zarzutów i zgłoszonych wniosków.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja skutkuje uchycieniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 135, poz. 1227 ze zm.), ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r.

uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Odnosząc się do samego warunku odpowiednio długiego okresu pracy w szczególnych warunkach, należy przypomnieć, że zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), winien on wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia. Poza tym, praca musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1). Jednocześnie w momencie wydawania zaskarżonej decyzji, aż do dnia 31 grudnia 2012 r., ustawa o emeryturach i rentach w artykule 184 ust. 2 wprowadziła jeszcze jeden warunek w postaci konieczności rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonych będących pracownikami. Niespełnienie tej przesłanki leżało u podstaw oddalenia przez Sąd Okręgowy odwołania skarżącego od decyzji z dnia 31 sierpnia 2012 r. Sąd orzekający wskazał, że na moment wyrokowania ubezpieczony pozostawał nadal w stosunku pracy, co oznaczało, iż nie spełnił on jednej z koniecznych przesłanek nabycia prawa do emerytury i prawa tego nie mógł uzyskać. To czyniło bezprzedmiotowym badanie innej spornej przesłanki, tj. odpowiednio długiego okresu pracy w szczególnych warunkach, bowiem nawet pozytywne przesądzenie tej kwestii nie wpływałoby na ostateczne rozstrzygnięcie. Powyższy tok rozumowania kwestionował apelujący, podnosząc, jak się wydaje, że warunek rozwiązania stosunku pracy dotyczy jedynie możliwości pobierania świadczenia, nie wpływa natomiast na fakt uzyskania prawa do emerytury. Na gruncie literalnej treści art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach - w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r. - niewątpliwym jest jednak, że rozwiązanie stosunku pracy było koniecznym warunkiem nabycia prawa do emerytury w związku z pracą w szczególnych warunkach, a tym samym bez ustania zatrudnienia osoba zainteresowana świadczenia uzyskać nie mogła. Zatem przesłanka ta nie dotyczyła jedynie możliwości wypłaty emerytury, ale samego nabycia do niej prawa. Dlatego też w tym zakresie skarżący nie ma racji. Tym niemniej, nie oznacza to bezskuteczności apelacji w tym znaczeniu, że prowadzi ona do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Jest tak, bowiem z dniem 1 stycznia 2013 r. artykuł 184 ustawy o emeryturach i rentach uległ zmianie na mocy art. 1 ust. 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 637) i ustawodawca wyeliminował wymóg rozwiązania stosunku pracy. Zatem od tej daty ubezpieczony mógł pozostawać w zatrudnieniu i nabyć prawo do świadczenia emerytalnego przewidzianego w art. 184 ustawy emerytalnej. Oprócz tego, zatrudnienie wnioskodawcy ustało z dniem 8 maja 2013 r. Ulega zatem również zmianie okoliczność stanowiąca podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. podstawą rozstrzygnięcia o roszczeniu jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym przez stan rzeczy należy rozumieć zarówno istniejące okoliczności faktyczne, jak i stan prawny. I choć reguła wynikająca z tego artykułu doznaje w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych swoistej weryfikacji ze względu na to, że postępowanie sądowe w tych sprawach wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zastępuje pozew i ma charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem wydanej decyzji, to jednak w przedmiotowej sprawie nieuwzględnienie faktu rozwiązania stosunku pracy i zmiany przepisów odnośnie katalogu przesłanek nabycia prawa do świadczenia, nie byłoby uzasadnione. Niewątpliwym jest, że w chwili rozpoznawania sprawy w drugiej instancji S. T. nie pozostaje już w zatrudnieniu i nie musi spełnić przesłanki rozwiązania stosunku pracy. Odżywa tym samym druga sporna przesłanka, będąca powodem wydania przez ZUS odmownej decyzji, a mianowicie kwestia posiadania przez ubezpieczonego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy okoliczności tej nie badał, co wówczas było uzasadnione, jednakże obecnie rozstrzygnięcie w tym zakresie nabiera charakteru koniecznego i niezbędnego do osądzenia przedmiotowej sprawy. Mając na względzie, że ustalenia w tej materii wymagają przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, potrzebne jest uchylene zaskarżonego wyroku i ponowne rozpoznanie sprawy przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny zwraca przy tym uwagę, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji, pozostawiając w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.